

„KRAJOBRAZ – KRAJINA – PEJZAŽ“

MEĐUNARODNI STRUČNI SKUP KRAJOBRAZNIH ARHITEKATA

PEJZAŽNA ARHITEKTURA U ZAKONSKOJ I PLANSKOJ REGULATIVI I NJIHOVA KORELACIJA

UDRUŽENJE PEJZAŽNIH ARHITEKATA SRBIJE

M.Sc. Ljiljana Tubić, dipl. ing. pejz. arh.

Zagreb,
30. maj, 2014.

PREGLED ZAKONSKE REGULATIVE VEZANE ZA STRUKU

- Zakon o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09, 64/10 i 24/11)
- Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 36/09, 72/09 i 43/11)
- Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 36/09)
- Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 88/10)
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10 i 91/10)
- Zakon o šumama („Sl. glasnik RS“, br. 30/10)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Sl. glasnik RS“, br. 62/06, 65/08 i 41/09)
- Zakon o vodama („Sl. glasnik RS“, br. 30/10)
- Zakon o kulturnim dobrima („Sl. glasnik RS“, br. 71/94, 52/11 i 99/11)
- Zakon o komunalnim delatnostima („Sl. glasnik RS“, br. 88/11)
- Odluka o uređivanju i održavanju parkova, zelenih i rekreacionih površina („Sl. list grada Beograda“, br. 12/01, 15/01, 11/05, 23/05, 29/07 i 2/11)
- Rešenja o proglašenju zaštićenih prirodnih dobara
- Rešenja o donošenju posebnih osnova gazdovanja šumama

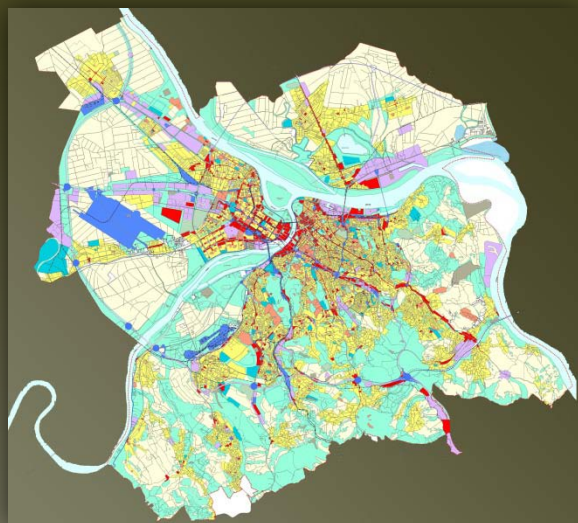
PLANSKA REGULATIVA

PROSTORNI PLANOVI

- PROSTORNI PLAN REPUBLIKE SRBIJE
- REGIONALNI PROSTORNI PLAN
- PROSTORNI PLAN JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE
- PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMENE

URBANISTIČKI PLANOVI

- GENERALNI URBANISTIČKI PLAN
- PLAN GENERALNE REGULACIJE
- PLAN DETALJNE REGULACIJE

OSTALA DOKUMENTA...

MEĐUNARODNI SPORAZUMI I DEKLARACIJE

- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti
- Ramsarska konvencija
- Evropska konvencija o predelima
- Principi o upravljanju, zaštiti i održivom razvoju svih tipova šuma

STRATEGIJE

- Strategija pošumljavanja područja Beograda (Ratknić i dr. 2009);
- Strategija razvoja turizma grada Beograda, (grupa autora, 2008.)
- Strategija razvoja Beograda, (grupa autora, 2008.)

PRAVILNIK

O SADRŽINI, NAČINU IZRADE, NAČINU VRŠENJA STRUČNE KONTROLE URBANISTIČKOG PLANA, KAO I USLOVIMA I NAČINU STAVLJANJA PLANA NA JAVNI UVID

“Sl. glasnik RS”, br. 12/2004

1.1. Generalni plan

Pravila uređenja u Generalnom planu

Član 2

...Pravila uređenja u generalnom planu, pored sadržine određene Zakonom, zavisno od karaktera naselja i mesnih prilika, sadrže i:

1. opis i kriterijume podele na zone ili celine prema morfološkim, planskim, istorijsko-ambijentalnim, oblikovanim i drugim karakteristikama,
2. neophodnu minimalnu opremljenost građevinskog zemljišta saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom po zonama i celinama iz plana;
3. **pravila i uslove zaštite nepokretnih kulturnih dobara i ambijentalnih celina,**
4. bilanse planiranih površina (ukupna površina i pojedinačne namene, slobodno i neizgrađeno zemljište, voda i ostalo), iskazano za obuhvat plana i građevinski reon;
5. generalna urbanistička rešenja zasnovana na dugoročnoj strategiji i koncepciji uređenja prostora i izgradnje;
6. **strateška procena uticaja planskih rešenja na životnu sredinu za zakonom određene namene i vrste objekata;**
7. ostale elemente koji su značajni za sprovođenje urbanističkog plana.

1. SLUČAJ PROSTORNE KULTURNO ISTORIJSKE CELINE TOPČIDER

Prostorna kulturno-istorijska celina „Topčider“ je 1987. godine utvrđena za kulturno dobro od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju (Odluka, „Sl.glasnik SRS“ br.47/87) zbog posebnih prirodnih, estetskih, kulturnih i istorijskih vrednosti koje sadrži. Ova celina je po prostoru koji zauzima i po kulturno-istorijskim i prirodnim vrednostima koje sadrži, jedna od najvećih i najznačajnijih prostorno kulturno-istorijskih celina u Beogradu, ali i Republici Srbiji.¹

Prostorna kulturno-istorijska celina „Topčider“ **prezentira bogato nasleđe i razvoj Beograda i države Srbije u XIX i XX veku.**

¹Izvod iz PGR-a Prostorna kulturno istorijska celina „Topčider“

5.1.1. Područja integrativne konzervacije

... Svi projekti i sve intervencije (nova gradnja, prerade postojećih zgrada, urbanističke, saobraćajne, infrastrukturne promene) u okviru prostornih kulturnoistorijskih celina i nepokretnih spomenika kulture podležu konzervatorskim uslovima, prema **Zakonu o kulturnim dobrima**: za Beogradsku tvrđavu i **Topčider** obavezna je izrada regulacionog plana posebne namene uz odgovarajuće prethodne studije;

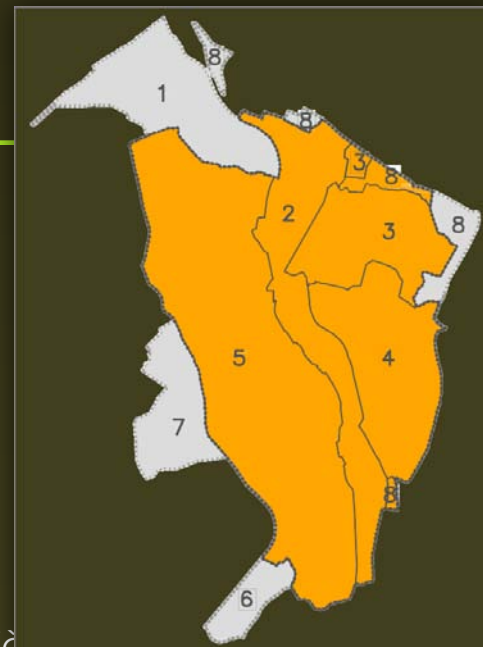
To pravilo se odnosi između ostalog i na Topčider

U saradnji sa institucijama zaštite i uslovima zaštite nepokretnih kulturnih dobara, ovi prostori moraju se u estetskom i funkcionalnom smislu dovršiti u cilju postizanja opšteg životnog sklada i likovnoambijentalnog kontinuiteta novog (koje će biti u manjoj meri) i starijeg (postojeće - dominantno).

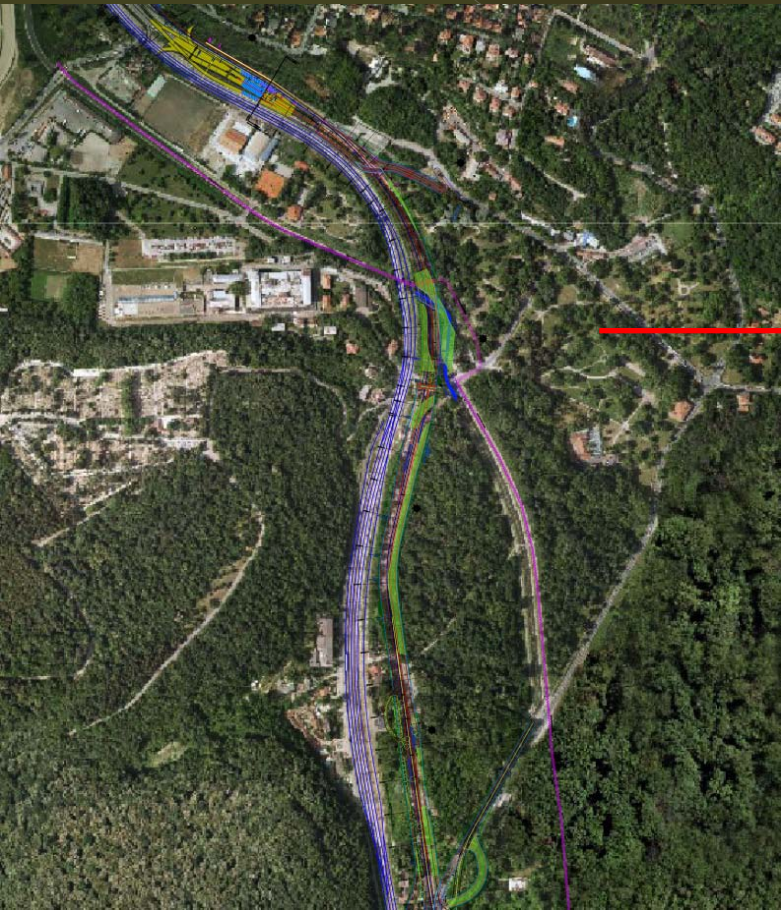
Obnova i razvoj ovog ambijenta realizovaće se, pre svega, organizacijom prolaska unutrašnjeg magistralnog prstena (UMP) nizvodno od špica Ade Ciganlije, do ulaska u tunel ispod Topčiderskog brda, a pre Mašinog majdana i početnih obodnih delova Topčiderskog parka i prilagođavanjem trase i prostora železničkih postrojenja i Topčiderske reke kvalitetnom korišćenju parka.

PROSTORNE CELINE

1. Područje oko Hipodroma i fabrike šećera
2. Topčideerski park sa dolinom reke
3. Kompleks garde
4. Rezidencijalni kompleks Karađorđevića
5. Šuma Košutnjak
6. Skojevsko naselje
7. SRC Košutnjak i kompleks Fakulteta sporta i fizičke kulture
8. Rubne zone

- PDR za prostorno kulturno-istorijsku celinu Topčider I faza, Radnička ulica
- PDR za prostorno kulturno – istorijsku celinu Topčider – II faza, celina 5 – prostor između ulica: Bulevara vojvode Putnika, Milana Milutinovića, Župana Časlava i Puškinove
- PDR za prostorno kulturno istorijsku celinu Topčider II faza – celina 7, blok između ulica: Paštrovićeve, Požeške i Vladimira Radovanovića
- PDR prostorno kulturno istorijske celine Topčider – II faza, celina 2 – šira zona „Hipodroma Beograd“
- PDR za prostorno kulturno-istorijsku celinu Topčider I faza (saobraćajnica Patrijarha Pavla od ulice Topčiderske do ulice Pere Velimirovića)
- PDR za prostorno kulturno-istorijsku celinu Topčider – I faza (saobraćajnica Patrijarha Pavla od ulice Paštrovićeve do ulice Pere Velimirovića)
- PGR SRC „Košutnjak“ (zauzima deo Prostorno-kulturno istorijske celine Topčider – Košutnjak)

2. PLAN DETALJNE REGULACIJE NOVOG AVALSKOG PUTA OD KUMODRAŠKE ULICE DO KRUŽNOG PUTA, GRADSKA OPŠTINA VOŽDOVAC

- Saobraćajnica Novi avalski put prolazi kroz zapadni deo jednog od najvrednijih šumskih kompleksa na teritoriji Beograda, Stepin lug
- Heterogeni reljef, ekspozicija, kupiranost terena i raznovrsan matični supstrat odrazili su se na heterogen šumski pokrivač
- Na ovom području je rekonstruisano 13 šumskih zajednica, od higrofilnih šuma vrba i lužnjaka-poljskog jasena, preko mezofilnih šuma graba i kitnjaka, brdske bukove šume, do mezo-kserotermnih i kserotermnih šuma sladuna-cera, sladuna, cera i graba (Dražić, 1999)
- Posebnu vrednost ima antropogeno podignut kompleks Baba Velka koji čine plantaže preko 24 autohtone i alohtone vrste drveća
- Prostor obuhvaćen park šumom Stepin gaj ima izuzetan značaj sa aspekta zaštite prirode i biodiverziteta
- **RPPAP-om Beograda** je „predloženo izdvajanje parka prirode koji bi obuhvatio područje počev od Stepinog luga, Jajinaca, Gorice preko Lipovičke i Guberevačkih šuma do Sopota. **Na područjima ovog stepena zaštite dozvoljene su aktivnosti kojima se unapređuje stanje ili prezentacija prirodnog ili kulturnog dobra bez posledice na njegove primarne vrednosti.**
- Neke od mera u integrativnom modelu zaštite je ograničavanje intenziteta korišćenja (ekstenzifikacija). Jedna od mera u predloženom modelu zaštite prirode je uspostavljanje sistema mreže biotopa.“
- **RPPAP Beograda** daje mogućnost da jedan od instrumenata zaštite prirode bude „Izrada studije o pogodnosti za izdvajanje planom predloženog parka prirode (od Stepinog luga, Jajinaca, Gorice preko Lipovičke i Guberevačkih šuma do Sopota)

Prema **Zakonu o šumama**, šume su dobro od opšteg interesa i šumom se smatra svaka površina veća od 0,5 ha obrasla šumskom vegetacijom.

Ovi m zakonom su definisani slučajevi u kojima šuma sme da se seče, a to svakako nije izgradnja saobraćajnice.

POZITIVNI PRIMERI:

- U Nacrtu zakona o uređenju prostora i izgradnji, oblast uređenja slobodnih prostora i zelenih površina je u daleko većoj meri zastupljena nego u važećem Zakonu o planiranju i izgradnji. Upravo nedostatak uporišta struke u važećem Zakonu o planiranju i izgradnji je i doveo do brojnih problema.
- U toku je rad na PGR-u sistema zelenila grada Beograda koji treba da ima uporište između ostalog i u Zakonu o zelenilu čiji je Nacrt u zadnjoj fazi izrade
- U toku je realizacija Akcionog plana za implementaciju Evropske konvencije o predelima.
- Uprava grada Beograda je inicirala izradu Strategije zaštite životne sredine grada do 2020. godine, a uporedo je urađen Akcioni plan kojim su definisani nosioci implementacije. Ova strategija se između ostalog fokusirala i na zelene površine, kao važnog faktora zaštite životne sredine.

ZAKLJUČCI:

- Nedostatak instrumenata za sprovođenje zakona
- Selektivna primena zakona
- Nepoštovanje hijerarhije planske regulative
- Planiranje je stalna borba oko planiranih namena prostora određenih interesnih grupa
- Na planska rešenja utiče u velikoj meri interes investitora – moć kapitala
- Viši interes (budući da nije jasno definisan) postaje instrument manipulacije